

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในพระราชพิธีในรัชกาลที่ 9

นางสาว นลินพรรณ บุรินทรามาตย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-631-042-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

T11192353

THE CONCEPT OF KINGSHIP IN ROYAL CEREMONIES DURING
H.M. KING BHUMIBOL ADULYADEJ'S REIGN

MISS NALINPUN BURINTRAMART

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-631-042-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในพระราชพิธี ในรัชกาลที่ ๑
THE CONCEPT OF KINGSHIP IN ROYAL CEREMONIES DURING
H.M. KING BHUMIBOL ADULYADEJ'S REIGN

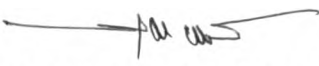
โดย นางสาว นลินพรรณ บุรินทรามาตย์
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุขรัตนรักษ์)

.....ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ศาสตราจารย์ ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นลินพรรณ บุรินทรามาศย์ : แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในพระราชพิธี ใน
รัชกาลที่ 9 (THE CONCEPT OF KINGSHIP IN ROYAL CEREMONIES DURING H.M.
KING BHUMIBOL ADULYADEJ'S REIGN) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร.กนก วงษ์ตระหง่าน,
130 หน้า. ISBN 974-631-042-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในพระ
ราชพิธี และศึกษาความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องของพระราชพิธี โดยมีขอบเขตของการวิจัยคือ
พระราชพิธีในสมัยรัชกาลที่ 9

ผลการวิจัยพบว่า ในพระราชพิธีมีแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ในประเด็นต่าง ๆ
ดังนี้ :

1. ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับราษฎร
2. บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านการป้องกันประเทศ
3. บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านศาสนา
4. บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านการพัฒนาประเทศ

มีการเปลี่ยนแปลงในพระราชพิธี เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม
การเมือง แต่พระราชพิธียังคงความต่อเนื่องในแนวคิดหลักเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ และการ
เปลี่ยนแปลงในพระราชพิธีได้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงในสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วย

พระราชพิธีมีฐานความคิดมาจาก 1)ศาสนา 2)เศรษฐกิจ 3)การเมืองการปกครอง
และพระราชพิธีมีความสอดคล้องกับแนวคิดท้าวการเมืองไทยปัจจุบัน

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C430093 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: CONCEPT / KINGSHIP / CEREMONIES

NALINPUN BURINTRAMART : THE CONCEPT OF KINGSHIP IN ROYAL CEREMONIES DURING H.M. KING BHUMIBOL ADULYADEJ'S REIGN. THESIS
ADVISOR : PROF. KANOK WONGTRANGAN, Ph.D. 130 pp. ISBN
974-631-042-9

This study intends to investigate the concept of kingship appeared in royal ceremonies as well as changes and continuity of the ceremonies.

The scope of this study covers the royal ceremonies in the reign of H.M. King Bhumibol Adulyadej.

This study has found that the royal ceremonies contain the concept of kingship as follow :

1. The relationship between kingship and citizen
2. Roles and functions of the kingship in national defence
3. Roles and functions of the kingship in religious affairs
4. Roles and functions of the kingship in national development.

There were some changes of the royal ceremonies to meet new economic social and political environment. However those royal ceremonies has been changed which reflect changes of the kingship as well.

ภาควิชา..... การปกครอง.....

ลายมือชื่อนิติ..... *H.S.L.*.....

สาขาวิชา..... การปกครอง.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *Prof. Kanok Wongtrangan*.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในช่วงเวลาแห่งการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์มากมาย เพราะไม่เพียงแต่ความรู้ที่ได้รับเท่านั้น ผู้เขียนยังได้รู้จักตัวเองมากขึ้น รู้จักการใช้ชีวิตมากขึ้น และได้รับรู้ถึงความรู้สึกและอารมณ์อันหลากหลายที่ผ่านเข้ามาในช่วงเวลานี้ ดังนั้นช่วงเวลานี้จึงนับเป็นประสบการณ์ครั้งสำคัญในชีวิตของผู้เขียน

ตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เขียนได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลต่าง ๆ มากมาย ทั้งผู้ที่ให้ความรู้ ผู้ที่ให้คำแนะนำ ผู้ที่ให้ความสนับสนุน ผู้ที่ให้กำลังใจ และผู้ที่อยู่เคียงข้างผู้เขียนตลอดเวลา บุคคลเหล่านี้มีส่วนช่วยให้การเขียนวิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้

ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้ง และขอบคุณในความช่วยเหลือของบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างยิ่ง แต่ด้วยข้อจำกัดของภาษา และข้อจำกัดทางการใช้ภาษาของผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนไม่สามารถพรรณนาความรู้สึกที่มีต่อบุคคลเหล่านั้นได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนจะเก็บความรู้สึกที่มีต่อบุคคลเหล่านั้น ไว้ในความทรงจำตลอดกาล

นลินพรพรณ บุรินทรามาตย์

5 ตุลาคม 2537

ซี.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
สมมุติฐานการศึกษา.....	7
แนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	8
ขอบข่ายในการศึกษา.....	11
ตัวแปรในการศึกษา.....	12
การนิยามตัวแปร.....	12
วิธีการศึกษา.....	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14

2. ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับราษฎรที่ปรากฏ ในพระราชพิธี.....	15
ความนำ.....	15
บทบาทหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ที่มีต่อราษฎร.....	16
1. พระมหากษัตริย์ให้ความเมตตากรุณาแก่ราษฎร....	21
2. พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมของราษฎรในชาติ....	25
3. พระมหากษัตริย์นำความเจริญมาสู่ราษฎร.....	28
บทบาทหน้าที่ของราษฎรที่มีต่อพระมหากษัตริย์.....	32
1. ราษฎรมีความกตัญญูทเวที่ต่อพระมหากษัตริย์.....	32
2. ราษฎรมีความซื่อสัตย์สุจริต.....	34
3. ราษฎรมีความสามัคคีกันในชาติ.....	40
สรุป.....	44
3. บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปรากฏในพระราชพิธี....	46
ความนำ.....	46
บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้าน	
การป้องกันประเทศ.....	47
1. การป้องกันประเทศจากศัตรูภายนอก.....	48
2. การรักษาความสงบภายในประเทศ.....	54
บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านศาสนา.....	59
1. พระมหากษัตริย์ทรงส่งเสริมและสนับสนุน	
การศาสนา.....	60
2. พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติตามหลักศาสนา.....	70
บทบาทหน้าที่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ในด้านการ	
พัฒนาประเทศ.....	77
สรุป.....	81

4. ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในพระราชพิธี.....	83
ความเป็นมาของพระราชพิธี.....	83
ความเปลี่ยนแปลงและความต่อเนื่องในพระราชพิธี.....	85
สรุป.....	101
5. ข้อคิดเชิงวิเคราะห์ บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	102
ฐานความคิดของพระราชพิธี.....	102
1. ฐานความคิดทางศาสนา.....	102
2. ฐานความคิดทางเศรษฐกิจ.....	104
3. ฐานความคิดทางการเมืองการปกครอง.....	105
พระราชพิธี : ความสอดคล้องกับแนวคิด (Concept)	
ทางการเมืองไทยปัจจุบัน.....	106
1. แนวคิดที่อิงหลักพุทธศาสนา.....	107
2. แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์.....	109
3. แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกัน	
ระหว่างรัฐกับประชาชน.....	111
บทสรุป.....	113
ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	119
ประวัติผู้เขียน.....	130

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
5.1 ความสัมพันธ์ของพระราชพิธี, ฐานความคิด, เป้าหมาย ของพระราชพิธี และ แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ในพระราชพิธี.....	115